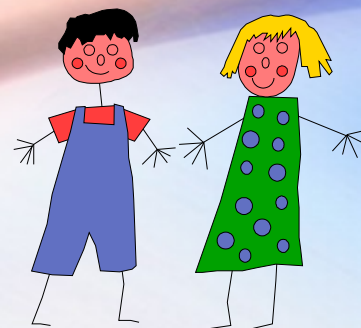


# A csecsemő és kisgyermek beszédfejlődése

**Budapest,**

**2008. november 22.**

**Sümeginé Hamvas Enikő**



# Kommunikáció

## A kommunikáció alapelemei:

- **adó:** az információt kibocsátó
- **vevő:** aki vagy ami az információt veszi
- **kód:** lehetővé teszi, hogy az adó információja felfogható módon kerüljön a vevőhöz
- **hír:** információ, az adó szándékának megfelelő mondanivaló
- **visszacsatolás:** visszajelzés a vevőtől az adó felé, a kommunikáció eredményességéről
- **csatorna:** az adót és a vevőt köti össze. Ez teszi lehetővé, hogy a felek érzékeljék, lássák, hallják egymást.

# Kommunikáció

## **Az aktív odafigyelést segíti, ha a vevő:**

- figyelmesen végighallgatja a partnerét
- időnként visszajelzi, hogy figyel ( szemkontaktus, hümmög, egy-egy szót megismétel, bólogat)
- nem szakítja félbe a beszélőt
- koncentrál arra amit a másik mond
- időnként összegzi a hallottakat
- a tisztázatlan pontokat megpróbálja a fent említett módon értelmezni
- kerüli az elutasító szavakat
- kérdéseket tesz fel



# Kommunikáció fejlődése

- Újszülöttek: rendelkeznek azokkal a képességekkel, amelyek környezetük felfogására, kapcsolattartásra alkalmassá teszik őket. Ingerekre azonnal reagálnak.
- 2 hónapos: jelzés értékű mosoly, szemkontaktus, hangra hanggal, mozdulatra mozdulattal válaszol.
- 4 hónapos: gesztusok kialakulása, kéz odahúzása.
- 9 hónapos: rámutatás, szemkontaktus megléte a megnevezés előhírnöke, kétoldalú kommunikáció.
- 9-18 hónapos: komplex kommunikáció létrejötte.

# Beszédfejlődés

## Újszülött:

**Vegetatív hangok, sírás. Hangjai élesek, tagolatlanok. Magánhangzók, hosszú elnyújtott á, oá, áó, melyek gyakran keverednek „ h” hangokkal. A hangadás még sokáig nem önálló megnyilvánulás, hanem egy globális reakciónak a része. Szájában kevés a hely, nyelv nélküli evés működik.**

# Beszédfejlődés

## Újszülött kortól 4 hónapos korig:

- 0-1 hónapos: torokhangokat ad
- 1-2 hónapos: gőgicsélni kezd, torokhangokat ad
- 2-3 hónapos: folyamatosan gőgicsél, „válaszol” (a, o)
- 3-4 hónapos: azonos hangot kétszer ejt ki (v,f)
- Változik a sírás ideje, a baba mosolyog, sikongat, hangra hanggal válaszol. Ritmusosabb, nyelvvel segített a nyelés, a ritmusos szopás kialakul, a száj is növekszik. Megkezdődik a borda-közi légzés. Ha etetés során a szemkontaktus hiányzik, akkor azt feltűnő jelnek kell tekinteni!



# Beszédfejlődés

## Gagyogás: 4-6 hónapos kor

- 4-5 hónapos: ajakhangok p, b m, foghangok t,d
- 5-6 hónapos: „szót ért” gondozás közben, „ah-oh”
- Ritmikus szótagokat fűz össze, párbeszéd, hangmagasság, hangerő változtatás, érzelmek kifejezése. Kanállal való etetésnél a nyelv működik, különböző szájmozgások, grimaszok jelennek meg.



# Beszédfejlődés

**A szó kiszabadul az ingeregyüttesből- 6 hónapos kortól 1 éves korig:**

- 
- 6-7 hónapos: gurgulázik, beszélgetést kezdeményez
- 7-8 hónapos: bu-ma-da-ba szótagokat jól ejt
- 9-10 hónapos: ma-ma, ba-ba, hallgat a nevére
- 11-12 hónapos: szót, szótöredéket használ, szavai mondat értékűek, egylépéses felszólítást teljesít.
- Beszédmegértés kezdete, suttogásra képes, uralja a nyelve mozgását. Az étel a száj közepére kerül, a tudatos harapás megjelenik, az ételt oldalról oldalra nyelvvel továbbítja. Ajkait a pohárhoz formálja.



# Beszédfejlődés

## 1 éves kortól 2 éves korig:

- 12-15 hónapos: kétszavas mondatot használ, kommunikálni akar
- 15-18 hónapos: egyre nagyobb a passzív és aktív szókinccse, mesékre, dalokra figyel, „köszí”, „szia”
- 18-21 hónapos: 10-30 szava van, 2-3 szavas mondatokat használ, enni-innivalót megnevezve kéri
- 21-24 hónapos: kb. 50 szavas szókinccse van, elkezd személyes névmásokat használni

# Beszédfejlődés

## 2 éves kortól 3 éves korig:

- 24-27 hónapos: folyékonyan beszél
- 27-30 hónapos: képeskönyvből cselekvéssorokat elmond, névmásokat, ragokat használ, megkérdezi a tárgyak nevét
- 3 éves korig: többes számot használ, összetett mondatokban beszél, teljes nevét ismeri és mondja, dallamokat ismer, 5-ig számolhat



# Beszédfejlődés

## Helyzethez kötött beszéd, önkényes jelentésadás:

- a kijelentések helyzetiek, közvetlenül vonatkoznak egy élményre.
- mondatai nagyrészt ragozatlan szavakból állnak eleinte, egy vagy kétagú szavakat használ, a hosszabbakat rövidíti.
- a gyerekek számára nincsenek értelmetlen szavak.



# Beszédfejlődés

## **Páros elszigetelődés ikreknél:**

**Egymás között egy mások számára érthetetlen, zárt nyelvet használhatnak; kriptofázia.**

**A beszéd fejlődése állandó társas kötődést, szervezett, differenciált környezetet igényel, stabil kapcsolatot mind a felnőttekkel, mind pedig a kortársakkal. Ahhoz, hogy a gyermek megtanulja a beszédet olyan stabil, mégis változatos környezetben kell élnie, amely beilleszkedik a társadalom szervezetébe, s olyan beszélőtárs kell neki, akinek beszédszíne magasabb mint az övé.**

# Beszédfejlődés

## A beszéd biológiai alapjai:

- ép központi idegrendszer, megfelelő agyi mechanizmus, a beszéd központja mindig a domináns agyféltekén található (bal agyféltek)
- ép beszédszervek
- ép hallószervek
- a biológiai és környezeti feltételek egyenrangú összetevők

# A beszéd zavarai

## **A beszédhiba:**

- a beszédhangok képzésének eltérései tartoznak ide, amikor a háttérben inkább a beszéd és nyelvi fejlődés lassúsága, valamint a beszédszervek ügyetlensége, renyhesége, a hallási észlelés gyengesége valószínűsíthető, mint organikus sérülés.

## **Beszéd- és nyelvi fejlettség hátránya:**

- a gyermekek tüneteik és tényleges teljesítményük alapján rosszul kommunikálnak és ennek folytán eredménytelenebbek tanulási folyamataik.



# A beszéd zavarai

## A beszédbeli akadályok csoportjai az alábbiak:

- *megkésett beszédfejlődés*
- *diszfázia (a beszéd- és nyelvi fejlődés akadályozottsága)*
- *diszlália (pöszeség)*
- *orrhangzós beszéd*
- *beszédritmus zavara (dadogás, hadarás)*
- *diszfónia (az emberi hangfunkció zavara)*
- *elektív mutizmus (választott némaság)*
- *afázia (már kialakult beszéd részleges vagy teljes elvesztése)*
- *diszlexia-diszgráfia*
- *súlyos beszédészlelési és megértési zavar, illetve ezek halmozott előfordulása*

# **Gyakorlati tudnivalók**

- a figyelem és intimitás megteremtése**
- kétoldalú kommunikáció**
- logikai gondolkodás**
- helyes beszéd**
- megfelelő artikuláció**
- testbeszéd jelzései**

**Köszönöm a figyelmet!**

